

CASTELLS I ERMITES

I

Molts dels turons de nostra comarca estan coronats de ruïnes de castells i pilots de pedra, finestrals que semblen aguantar-se per miracle i una torra mig enderrocada, de la qual encara en resta algun marlet. Arquitectura militar del temps de la vellúria, que la gent respecta i que el mateix temps ha brodat de misteri i de llegenda.

Pugeu al cim d'un lloc alterós i mireu entorn vostre: Montbui, Sant Miquel, La Roca, Centelles i d'altres no menys importants que volten la comarca: Burriac, Castellcir, Montsoriu...

Fites de la història; pàgines glorioses sots un aspecte, i de misèria i de dolor per un altre; temps enyorats per la rànica noblesa; pàgines d'un llibre avorrit pels que som descendents de la gleba.

Ara els castells estan quietes, dormen; tenen un son llarg, preludi de la mort. Ja no se senten sorolls de cadenes, trepig de cavalls, estrèpit d'armes; ja ha passat el temps que l'ombra dels castells era quelcom fatídic: el poble ja no els tem.

El que abans era el poder màxim, ara és refugi d'òlives i rats penats; abans era estatge de poderosos i ara és refugi de captaires i rodamons.

Quan pregunteu qui féu aquests castells, us contesten: els moros. Falten a la veritat, ja que els moros estigueren poc temps en aquestes comarques, i els castells no foren construïts en una mateixa època. En el poc que resta en peu hi ha una diferència de construcció que pot portar segles de distància.

Fos el que fos, la gent al seu voltant ha fet un sens fi de llegendes; totes tenen un caire tètric, esgarriós... Dames encantades, xisclets estridents, soroll de ferramenta a les dotze de la nit... Vells contes d'una gran sabor local, dels quals n'és una mostra la llegenda del Comte Arnau.

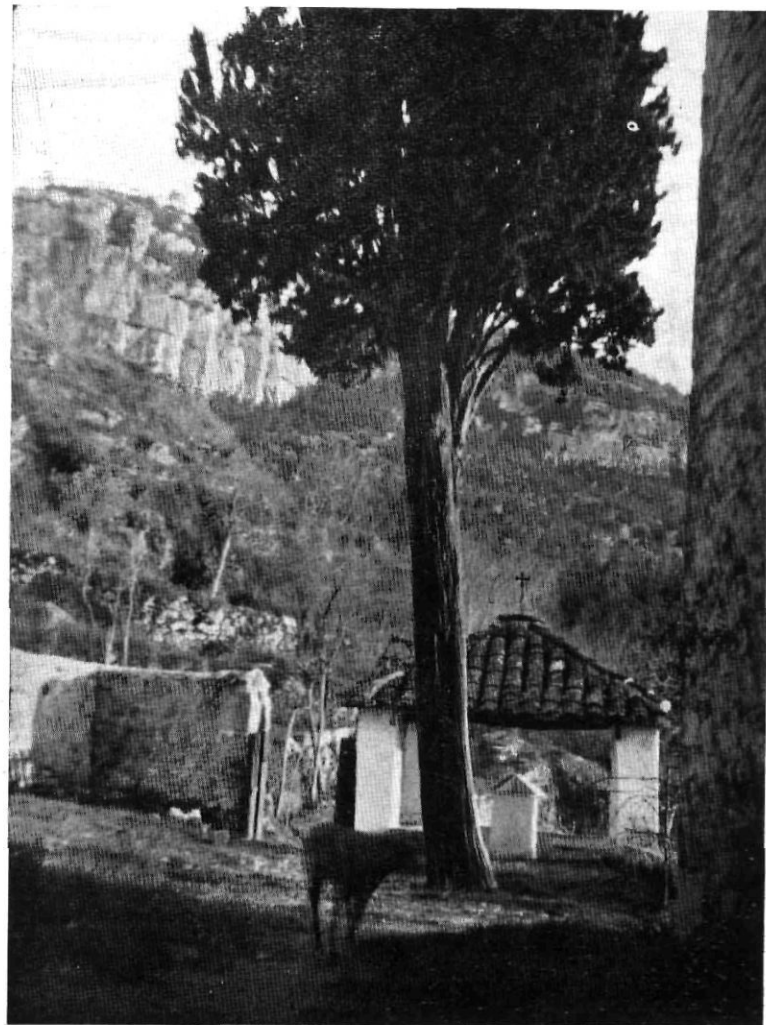
Però tot mor. Fins aquestes llegendes quedaran arreconades en els llibres especialitzats en aquesta matèria, els quals el públic no llegeix. Restaran els castells en runes; les pobres parets es cobriran d'eures; els erboços i brucs barraran els camins, i hi faran niu les serps i els senglars, i qui sap si un dia no seran refugi d'algun perseguit per la justícia dels homes.

II

Les ermites no tenen l'orgull dels castells, però casi podríem dir que són de la família. Feien de replà entre els feudals i els vassalls. Els primers, baixaven a l'ermita; els altres hi pujaven. Per a uns era orgull, ostentació de poder. L'ermità abaixava la testa, encongí i tremolós; els vassalls esperaven al defora una mercè o un càstic; i sempre era el mateix: una lleva per la guerra o demanda de tributs que havien de portar al «senyor».

Quan eren els vassalls que pujaven a l'ermita, portaven en els ulls una guspira d'esperança; pregaven de genolls a terra, el cor curull de fe, més no per la guerra, com el senyor, no per eixamplar els seus dominis; pregaven per la pau, pels fills, per l'esposa...

Per això jo, incrèdul, sempre he mirat amb respecte les ermites abandonades. Les parets, les ensenyas religioses, tot

AIGUAFREDA : Sortida de l'ermita

Clixé Ramoneda

té certa ingenuïtat; són com un vell, que, pel sol fet d'ésser vell, hem de tenir-li tots els miraments i respectes. Més: l'ermita me la miro com un vell infant.

La nostra comarca podríem dir que en té per tots indrets: Santa Justa, Sant Bartomeu, Sant Cristòfol de Montengues, Santa Eugènia, La Mora, Sant Miquel del Fai i petites esglésies com Tagamanent, Sant Pere de Bertí, Santa Quitèria, Montmany i moltes d'altres. Mireu on són enclavades: muntanyes, cingles, cases enrunades de les quals la gent n'ha fugit... Si arribeu a les parets d'aquests petits temples, sentireu una tristesa, i, a pesar vostre, meditareu i girareu fulls enrera de l'Història: veureu misèria i entre ella veureu una petita esclatxa de llum, que és aquella església, és aquell banc de pedra on seieu, aquell cementiri de quatre creus de fusta podrida, dos ninxols esquerdats i herba, molta herba. Hi entreu. Les imatges, senzilles, fetes toscament; tot és ingenu, modest; més ben dit, pobre. Mireu els exvots i veureu uua candorositat que us deixarà embadalits. Llavors compendreu la fe del poble, que no és el mateix que a la ciutat, on el luxe dels temples us és una fuetada al rostre.

Ermites, petits temples de la ruralia, que els temps us anirà esborrant: jo us admiro i respecto, perquè m'heu parlat i em parleu de quan l'home era infant.

***

Castells, ermites, gravats de romanço, sotanes roges, estris arreconats pels temps moderns... Guerres, bandolers; vetlles d'hivern en les quals l'avi parlant ho desenterra... Perdoneu si la meva tafaneria, i admiració a la vegada, m'ha fet parlar de vosaltres.

CUCH